

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue

Viite: Valtatie 4 Äänekosken kohdalla

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toimii ympäristöministeriön 4.1.2011 tekemän päätöksen mukaan yhteysviranomaisena Keski-Suomen ELY:n liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen hankkeessa Valtatie 4 Äänekosken kohdalla (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/94, 1584/2009). Hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä tämän lain mukaisessa menettelyssä, ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin.

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman on laatinut konsulttitoimisto Ramboll Finland Oy. Yhteysviranomainen antaa oman lausuntonsa arviointiohjelmasta hankkeesta vastaavalle kuukauden kuluessa kuulemisen päättymisestä.

Hanke ja sen vaihtoehdot

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tutkittavat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 eli hankkeen toteuttamatta jättäminen, jossa valtatie 4 säilyy nykyisellä paikallaan, 0 -vaihtoehto on vertailuvaihtoehto.

Vaihtoehto 1, jossa valtatie 4 parannetaan moottoritieksi ainakin osalla matkaa uuteen maastokäytävään nykyisen valtatie 4:n länsipuolelle. Liittymät ovat eritasoliittymiä. Vaihtoehdolla 1 on useita alavaihtoehtoja

Vaihtoehto 2, jossa valtatie 4 parannetaan korkealuokkaisena valtatie 4:n mahdollisuuksien mukaan likimäärin nykyiselle paikalleen siten, että liittymät ovat eritasoliittymiä. Vaihtoehdolla 2 on useita alavaihtoehtoja.

Vaihtoehdot tarkentuvat YVA:n selostusvaiheessa, jolloin laaditaan alustavat yleissuunnitelmat erityisesti katuverkon ja eritasoliittymien osalta. Jatkossa otetaan tarkemmin kantaa mm. uusien alueiden sijoittumiseen ja täsmennetään niiden liikennejärjestelyt vaikutusten arviointia varten. Selostusvaiheessa laadittavissa alustavissa yleissuunnitelmissa otetaan kantaa myös haittojen torjuntaan ja niiden lieventämiseen.

Kuuleminen ja lausuntojen pyytäminen

Arviointiohjelma oli nähtävänä mielipiteiden ja lausuntojen esittämistä varten 7.2. - 18.3.2011 Äänekosken kaupungintalolla os. Hallintokatu 4, Äänekoski ja ELY -keskuksessa os. Cygnaeuksenkatu 1, Jyväskylä. Arviointiohjelmaan oli mahdollista tutustua myös Äänekosken kirjastossa, os. Wessmanninkatu 2. Lyhennelmä ohjelmasta oli internet-osoitteessa www.ely-keskus.fi/keski-suomi, kohta Tiehankkeet. Hanketta ja sen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa esiteltiin yleisölle torstaina 24.2.2011 klo 17.30-19.30 Äänekosken kaupungintalolla.

Yhteysviranomainen lähetti lausuntopyynnön seuraaville: Keski-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomainen, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Keski-Suomen pelastuslaitos, Linja-autoliitto, Luonnon-suojeluliiton Keski-Suomen piirijärjestö, Museovirasto ja Äänekosken kaupunki. Arviointiohjelmaa koskevat lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa yhteysviranomaiselle ELY -keskuksen ympäristö ja luonnonvarat - vastuualueelle 18.3.2011 mennessä. Kuulemisessa saatiin 12 lausuntoa ja mielipidettä.

Yhteenvedo lausunnoista ja kannanotoista

Henkilöt 1-2

Vaihtoehto VE2B meidän mielestä paras, huomioonottaen seuraavat seikat:

Meluhaitat taloihin otettava huomioon lisääntyvän liikenteen takia. Nykyiselläkin liikenteen melu vaatisi äänivallit. Valtatie 4-linjaus pidettäisiin entisellään tai jos linjauksen muutos on pakollinen, sitä siirrettäisiin itään Järvenpääntie-risteyksen kohdalta. Meidän mielestä ei ole järkeä pengertää Keitelettä. Vaihtoehdot: VE1B ja VE1C on meidän näkökannalta poissuljettuja liikenteen melun takia. Keräilytiet VE2B mukaan.

Henkilöt 3-4

Parannusehdotuksen sijainti: Järvenpään ja Kevätlahden tienristeysten välinen järven ylittävä tie.

Toivoisimme kyseiselle tieosuudelle autojen rengasmelua vaimentavaa meluvallia. Liikenne on tieosuudella erittäin vilkasta ja raskasta liikennettä paljon. Oleilemme kesäisin paljon tien läheisyydessä kesämökillämme, joka on rakennettu 38 vuotta sitten. Melu on nykyisin niin kova, ettei ulkona kuule puhetta, koska rekkoja jyrää kyseisellä tieosuudella useita yhtä aikaa. Hiljaista hetkeä on tuskin 5 sekuntia kauempaa. Kuvaavaa on myös, ettei puhelimeen pysty vastaamaan ulkona melun vuoksi.

Henkilö 5

Asun Mämmensalmen pohjoispuolella. Omistan metsää molemmin puolin Mämmensalmea. Ongelmaksi ja haitaksi on muodostunut traktoriliikenne, jota on huomattavasti Äänekoski-Mämme -välillä. Itse kuljen paljon Mämmensalmen yli Järvenpääntielle sekä Järvenpääntien vastakkaiselle puolelle metsään, jossa on poikani ja omaa metsää. Poikani maatila sijaitsee Järvenpääntien alkupäässä. Tiesuunnitelmassa pahin pullonkaula traktoreille on Mämmen sillan kohdalla, jos suunnittelualue päättyy siihen. Niinpä suunnittelualueutta tulisi jatkaa Mämmen sillan yli Kevätlahden risteykseen, jossa on jonkinlainen alikulku risteuksen ali. Koska osa traktoreista kulkee Kevätlahden ja Mämmen teille, vielä huomattava osa jatkaa Lantelan ja Liimattalan teille. Mielestäni rinnakkaistie tulisi sijaita samassa tieväylässä 4-tien kanssa Järvenpääntiestä pohjoiseen aina Kevätlahden risteykseen saakka. Näin Mämmen Neste-huoltamolle ja Mämmen kesäkirkolle pääsisi suoraan.

Henkilö 6

Mämmen osayleiskaavassa maa-alueen (Järvenpääntie, Äänekoski) 12:164 omistajana vaadin huomioita moottoritien ja sivuteiden sijoittumiseen samaan tielinjaan välittömään läheisyyteen nykyisen tielinjauksen kanssa. Alueella sijaitsee kolme myytävää rakennustonttia joihin tielinjauksen muuttaminen vaikuttaisi oleellisesti huonontavasti (Meluvalli, Metsäkaistale). Maa-alue toimii minulle tällä hetkellä maa ja metsätalousoalueena joten metsään siirtymistä traktorilla ja sieltä palatessani hake/rankakuormilla vaikeutuisi oleellisesti.

Keski-Suomen ELY-keskuksen kalatalousviranomainen

Suunnitellun tienparannushankkeen keskeiset kalataloudelliset vaikutukset liittyvät vesistöjen ylityksiin. Molemmat tielinjaukset (VE 1 ja 2) ylittävät Kuhnamojärven uudessa kohdassa nykyisen Kotakennänsalmen sillan luoteispuolella. VE 1 linjaus menee lisäksi Hujakkojärven ja Niiniveden Pohjoislahden yli. Vesistöjen ylityksiin liittyy pengertämistä ja siltojen rakentamista. Rakennustöiden välittömänä seurauksena voi olla toiminta-alueella mahdollisesti sijaitsevien, lähinnä kevätkutujen kalojen kutualueiden tuhoutuminen. Välillisesti kalojen liikkumista, ravinnon käyttöä ja kasvua voivat osaltaan vaikeuttaa veden samentuminen ja kaventuneet vesiuomat.

Äänekosken alapuolinen vesistö on nykyiseltä ekologiselta laatuluokaltaan Keski-Suomen huonoimpia eli välttävä (Kuhnamo, Vatia). Alueella harjoitetaan kuitenkin virkistyskalastusta eri muodoissaan. Keski-Suomen maakuntakalan järvitaimenen vaellusreitti Päijänteeltä Viitasaa-reen (Äänekoskeen tehtaan kalatie) ja Saarijärven reitille (Hietamaan voimalaitospatoon saakka) kulkee Kuhnamojärven kautta. Tämän reitin merkitys kasvanee jatkossa, sillä Saarijärven reitin voimalaitospadoille Hietamaan ja Leuhuun valmiiksi suunniteltujen kalateiden mahdollinen

toteutuminen yhdessä taimenen luontaisen elinkierron elpymisen myötä tekee Kuhnasta entistäkin tärkeämmän vaellusreitit osan.

Kohdassa 6.1.3. todetaan, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan erityisesti vaikutusten merkittävyys vesien ekologisen tilan kannalta. Myös tienpidon vaikutukset pintaveden laatuun arvioidaan. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämismahdollisuuksiin (kohta 6.1.4.). Edellä mainittujen selvitysten voidaan katsoa antavan tarpeellista tietoa myös yleisen kalatalousedun kannalta. Kohdassa 6.1.8. elinkeinotoiminnassa tulisi maa- ja metsätalouden lisäksi huomioida myös kalatalous, sillä toiminta-alueella tai sen läheisyydessä voi olla ammattimaista kalastusta.

Keski-Suomen liitto

Keski-Suomen liitto ei anna erillistä lausuntoa laaditusta YVA ohjelmasta, joka koskee valtatieä 4 Äänekosken kohdalla. K-S liitto on ollut mukana ohjelman laatimista ohjanneessa hankeryhmässä ja pitää aiottuja selvityksiä riittävinä ja arviointimenettelyä hankkeeseen sopivana.

Keski-Suomen museo

Arviointiohjelman sivulla 20, otsikon 3.2.3: Maisema ja kulttuuriympäristö alla on puutteita käytetyssä lähdeaineistossa. Lähteenä tulisi mainita Keski-Suomen museon vuonna 2006 Äänekosken rakenneyleiskaavaa varten tekemä rakennusperinnön täydennysinventointi, jonka paikallisesti arvokkaita kohteita sijoittuu sekä nykyisen tien että suunnitellun vaihtoehtoisen tielinjauksen välittömään läheisyyteen. Arviointiselostuksessa sivulla 20 on puutteellisesti mainittu pelkästään valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt, vaikka tielinjauksilla on vaikutusta yhtä lailla paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaaseen rakennusperintöön. Tienratkaisuilla on suuri vaikutus esimerkiksi paikallisesti historiallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokkaan Äänekosken maalaiskunnan vuonna 1958 rakennetun kunnantalon lähiympäristöön (Taidesolmun kiinteistö).

Tieympäristöön vaikuttavaa rakennusperintöä ovat myös esimerkiksi Kotakennään salmen ylittävät sillat. Keski-Suomen museo pitää erityisesti vuonna 1930 rakennettua ”Pankkisiltaa” rakennushistoriallisesti arvokkaana ja säilyttämisen arvoisena, mutta omat paikalliset rakennushistorialliset arvonsa ovat myös 1960-luvulla tehdyllä nelostien kaarisillalla. Sillat liittyvät Kierälahden ja Laajalahden alueiden uudisasutuksen syntyyn ja Äänekosken kaupunkikuvan sekä auto-liikennemaiseman kehittymiseen. Vanhan nelostien maisemakuva tulee olla tiedossa uusia tielinjauksia tehtäessä, jotta kaupunki-kuvalliset ja kulttuurihistorialliset arvot voidaan turvata suurissa tiehankkeissa.

Valtatien vaihtoehtoon 1 lähettyvillä on Törölä-niminen mahdollinen muinaisjäännös (mj.rekisterin tunnus 992010003). Paikalta on löytynyt vuonna 1907 kivikautinen tasatalta ja vuonna 1982 kvartsi-iskos arkeologisessa inventoinnissa. Arviointiohjelman osana tulee selvittää, millai-

nen vaikutus tähän kohteeseen on valtatievaihtoehdolla 1. Mikäli tielinjauksilla on vaikutuksia kohteelle, tulee jatkosuunnittelussa varata riittävästi varoja kohteen tutkimuksiin. Muilta osin arviointiohjelman muinaisjäännöksiin liittyvät aineistot ovat ajan tasalla.

Linja-autoliitto, Sisä-Suomen osasto

Ei huomauttamista esitettyyn suunnitelmaan

Henkilö 7

Vaihtoehto 1 on paras ehdotus, koska se parantaa huomattavasti Hujaikon lammen rantaa. Pohjoislahden umpeen kasvanut ranta paranee (kaislikko) samoin Tärntämäen ylitettyä Kuhnamon ranta. Hapankivien kohdalla tulee huomattavasti paremmaksi, silta on paikallaan. Tien alla oleva maa on suurin piirtein kaupungin omistuksessa. Rakentamisen aika ei häiritse paljon liikennettä. Kaupunki saa hyvää asuinaluetta Kanvelsuon alueen vastapäätä. Liikenne vähenee vanhalla väylällä, jolloin sitä voidaan asuttaa.

Museovirasto

Asiaa ei tutkita Museoviraston kulttuuriympäristön vastualueella. Keski-Suomen maakuntamuseo on asiassa toimivaltainen viranomainen kulttuuriympäristön suojelun osalta (rakennettu kulttuuriympäristö ja arkeologinen kulttuuriperintö) Museoviraston ja maakuntamuseon välisen yhteistyösopimuksen perusteella. Museovirasto pyytää, että hankkeen myöhempiä vaiheita ei lähetetä turhaan lausunnonle Museovirastoon. Museovirasto saa sopimuksen mukaan kaikki Keski-Suomen museon antamat lausunnot tiedoksi.

Henkilöt 8-9

Vaihtoehdot 2A ja B ei hyviä, siirtyisi liian lähelle loma- ja muuta asutusta. Taajamaliikenne ei sujuvaa. Jos pakko tuoda linjaus Keiteleeseen yli, niin paras VE 1B ja C. Järvisuudella jo nyt merkittävää meluhaittaa asutukselle. Samoin mäessä kesäkirkolta etelään. Mitattu yli 85 db:n melua. Meluhaitta on 24 h, ei vain päivisin. Nykyinen Laajaniementien liittymä erittäin vaarallinen.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty hankkeesta ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön mukaiset selvitettävät vaikutukset ja arviointimenetelmät varsin laajasti.

Äänekosken kaupunki, kaupunginhallitus

Alueelta on runsaasti olemassa olevaa tietoa, jota voidaan hyödyntää selvityksessä. Arviointiohjelmassa esitettyjen puuttuvien/tarkennettavien tietojen osalta on tehtävä tarvittavat tutkimukset arviointiselostusvaiheessa.

Arviointiohjelma huomioi hyvin Äänekosken kyseisen alueen erityispiirteet ja esitetyillä selvityksillä pystytään riittävästi arvioimaan hankkeen aiheuttamia vaikutuksia asukkaisiin, maankäyttöön ja ympäristöön myöhemmässä vaiheessa tehtävien lisäselvitysten jälkeen.

Yhteysviranomaisen lausunto

1 Tiedot hankkeesta ja sen tarkoituksesta

Hankekuvaus on riittävän yksityiskohtainen. Siinä on kuvattu tien liikenteelliset tavoitteet. Hankkeen liittyminen Äänekosken maankäytön suunnitteluun on ollut keskeinen syy arvioinnin käynnistämiseksi. Äänekoski tarvitsee suunnitelman tien sijoittumisesta omaa yleiskaavoitustyötään varten.

2 Suunnitelma arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä aikatauluineen

Arviointimenettelyn kuvaus on yksityiskohtainen ja havainnollinen. Arviointiselostuksen laadinta-aikataulua ei ole esitetty.

3 Suunnittelualueen nykytilanne

3.2.2 Luonnonympäristö

Luonnonympäristöjä käsittelevässä kappaleessa 3.2.2 on kuvassa 9 osoitettu eri linjausvaihtoehtojen sijoittuminen suhteessa arvokkaisiin luontokohteisiin. Kartan perusteella kumpikin linjausvaihtoehto sijoittuu luonto- ja ympäristöselvityksessä osoitetuille liito-oravan ydinalueille. Näillä ns. ydinalueilla esiintyy liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi tulkittavia kohteita. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49.1 §:n mukaan kielletty. Lupa poiketa luonnonsuojelulain 49.1 § mukaisesta kiellosta voidaan yksittäistapauksessa myöntää ainoastaan luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Poikkeuslupa voidaan myöntää jos; 1) muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ja 2) lajin suojelutilanne säilyy suotuisana. Lisäksi poikkeuksen perusteena tulee olla jokin seuraavista syistä:

- a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen ja luontotyyppin säilyttäminen;
- b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäiseminen, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
- c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja ta-

loudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;

d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoitus ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavat lisääntymistoimenpiteet, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;

e) tarkoin valvotuissa oloissa tapahtuva valikoitu ja rajoitettu kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.)

Tarvittavia lupia käsittelevässä kappaleessa 7.3 on viitattu edellä esitettyyn poikkeamismahdollisuuteen, mutta koska tekstin perusteella ei asiasta voi saada selkeää kuvaa, tulee kappaleen tekstiä täydentää.

3.2.3 Maisema ja kulttuuriympäristö

Tähän lukuun koottuihin rakennettua kulttuuriympäristöä ja kulttuuri- ja perinnemaisemia koskeviin lähtötietoihin liittyy epätarkkuus kohteiden arvon määrittelyssä. Kartassa ja tekstissä puhutaan yleensä ottaen 'arvokkaista' kohteista/alueista. Tiedot tulee kuitenkin esittää täsmällisinä, valtakunnallisesti arvokkaat, maakunnallisesti arvokkaat ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet (V/M/P) ja mainita myös, mihin lähteisiin tieto perustuu. V- ja M- arvokkaat kohteet/ alueet on osoitettu Keski-Suomen maakuntakaavassa ja sitä kautta niillä on myös oikeusvaikutuksia, jotka tulee ottaa maankäytön suunnittelussa huomioon.

Maisema-alueet

Arvokkaiksi kulttuurimaisemiksi osoitetuissa alueissa on sekä viranomaisten selvityksiin pohjautuvia maisema-alueita (Honkolan ja Koiviston maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat maakuntakaavassa ja niitä koskee maakuntakaavan suunnittelumääräys) että konsultin omiin (FCG:n luonto- ja ympäristöselvitys) selvityksiin perustuvia paikallisesti arvokkaita maisema-alueita. Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet tulisi erottaa s. 21 kartassa esim. erilaisilla rasteilla. Maisema-alueiden arvot tulisi kuvailla lyhyesti myös s. 20 tekstissä. Koivistonkylän maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen raja-
us tulisi korjata vastaamaan maakuntakaavaa varten tehdyn päivitysinventoinnin rajausta (hieman laajempi kuin s. 21 kartassa esitetty vanha raja-
us).

Perinnemaisemat

Perinnemaisematiedot on poimittu OIVA -tietokannasta, mutta myös niiden osalta maininta arvoluokasta (paikallisesti arvokkaita) puuttuu. Kohteet ja niiden arvot voisi kuvata lyhyesti s. 20. Maisema ja kulttuuriympäristö -luvussa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Täsmennys tekstiin s. 20 ja karttaan s. 21: Markkamäen omakotialue on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (alueen kohdekuvaus löytyy: www.rky.fi). Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä on selvitysalueella useampia (kartan punaiset pallot). Myös ne tulisi erottaa (M- ja P-kohteet) omilla symboleillaan ja nimetä/ kuvata lyhyesti.

3.2.4 Kaavoitustilanne

Kyseessä olevan otsikon kohtaa tulee täydentää alueen asemakaavatilanteella ja ranta-asemakaavatilanteella sekä rantayleiskaavatilanteella.

4 Vaihtoehdot

Vaihtoehtojen kuvaus on selkeä ja ne on perusteltu. Vaihtoehdot sisältävät kaksi uudisrakentamisvaihtoehtoa, joista vaihtoehto 1 sijoittuu osan matkaa uuteen maastokäytävään nykyisen valtatie länsipuolelle. Vaihtoehto 2 sijoittuu likimäärin nykyisen tien paikalle. Kummallakin vaihtoehdolla on alavaihtoehtoja. Myös hankkeen toteuttamatta jättäminen on mukana vaihtoehtoissa.

5 Ehdotus tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta

Vaikutusalueen rajausta vaihtelee vaikutustyyppin mukaan. Hankkeen vaikutusalueita kuvaava kartta, joka puuttuu ohjelmasta, selventäisi asiaa.

6 Vaikutusten arviointi ja menetelmät

6.1 Ympäristövaikutukset

6.1.1 Vaikutukset aluerakenteeseen ja maankäyttöön

Tulee myös arvioida vaihtoehtoista aiheutuvat voimassa olevien kaavojen muuttamistarpeet.

6.1.2 Vaikutukset luonnonoloihin ja suojelualueisiin

Arviointiohjelmassa mainittu luontoselvitys ei kata koko suunnitteluala-
ta. Luontoarvot tulee selvittää koko suunnitelman vaikutusalueelta vii-
meistään YVA -selostusvaiheessa. Täydennystarve on todettu myös ar-
viointiohjelmassa (s. 19). Selvityksellä voi olla vaikutusta vaihtoehtojen
yksityiskohtaiseen suunnitteluun.

Arviointiohjelmassa on viitattu luonto- ja ympäristöselvitykseen, joka kui-
tenkin puuttuu arviointiohjelman lähdeluettelosta. Kyseessä on ilmeisesti
FCG Finnish Consulting Group Oy:n laatima selvitys "Valtatie 4 kehittä-
minen välillä Vehniä-Äänekoski. Luonto- ja ympäristöselvitys.

31.3.2010". Selvitys tulee täydentää ohjelman lähdeluetteloon. Edellä
mainittu selvitys on pääosin laadittu asianmukaisesti. Linnustoseelvityk-
sen tekijästä ei ole mainittu kuin ammattinimike, jonka perusteella on

mahdotonta ottaa kantaa selvityksen tekijän asiantuntemukseen. Kyseistä luontoselvitystä tulisivat täydentää tältä osin.

Lisäksi luontoselvityksen vuoden 2000 uhanalaisarviointiin pohjautuvat uhanalaisten lajien tiedot tulee päivittää vastaamaan tuoreinta lajiston uhanalaisarviointia (julkaistu 1.12.2010). Pohjoislahdella on havaittu uuden arvioinnin perusteella arvioituna neljän vaarantuneeksi luokitellun vesilintulajin (heinätavi, jouhisorsa sekä puna- ja tukkasotka) reviirejä tai levähdysalueita, joihin kohdistuvia vaikutuksia vaihtoehtoisissa 1 ei ole arvioitu. Lisäksi alueella pesii naurulokkeja, joiden pesimäkolonien paikka on tietävästi vaihdellut; Hujakolla pesimäpaikka on sijainnut mm. yhden nyt esillä olevan linjausvaihtoehdon alle jäävällä osalla. Naurulokkikolonia on vesilinnuston kannalta olennainen tekijä, koska vesilinnut suosivat loppikolonioita niiden pedoilta suojaa antavan vaikutuksen vuoksi. Koska ainakin osa esillä olevista linjausvaihtoehdoista todennäköisesti aiheuttaa vaikutuksia linnustollisesti arvokkaisiin alueisiin, tulee Pohjoislahden ja Hujakon linnustotietoa edelleen täsmentää. Tämä on mahdollista toteuttaa samassa yhteydessä, kun luontoselvitystä täydennetään arviointiselostusvaiheessa (ks. kommentti edellä). Täydentäviä selvityksiä tarvitaan myös niiden linjausvaihtoehtojen osuuksien kohdilta, jotka mahdollisesti aiheuttaisivat negatiivisia vaikutuksia liito-oravan elinympäristöille.

6.1.3. Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Vaikutusalueita ei tule rajata pieneksi, koska alempana reitillä on mm. useita arvokkaita koskikohteita. Huomioon tulee ottaa myös maaperän merkitys vesistöjen kannalta, kun maata kaivetaan, siirrellään ja pengerretään, jotta siitä syntyvät haitat saadaan minimoitua. Muutokset virtausolosuhteissa voivat myös vaikuttaa vesien tilaan ja sitä kautta alueen ekologiaan.

Suunnitellun tienparannushankkeen keskeiset kalataloudelliset vaikutukset liittyvät vesistöjen ylityksiin. Molemmat tielinjaukset (VE 1 ja 2) ylittävät Kuhnamojärven uudessa kohdassa nykyisen Kotakennänsalmen sillan luoteispuolella. VE 1 linjaus menee lisäksi Hujakkojärven ja Niiniveden Pohjoislahden yli. Vesistöjen ylityksiin liittyy pengertämistä ja siltojen rakentamista. Rakennustöiden välittömänä seurauksena voi olla toiminta-alueella mahdollisesti sijaitsevien, lähinnä kevätkutuisten kalojen kutualueiden tuhoutuminen. Välillisesti kalojen liikkumista, ravinnon käyttöä ja kasvua voivat osaltaan vaikeuttaa veden samentuminen ja kaventuneet vesiuomat.

Äänekosken alapuolinen vesistö on nykyiseltä ekologiselta laatuluokaltaan Keski-Suomen huonoimpia eli välttävä (Kuhnamo, Vatia). Alueella harjoitetaan kuitenkin virkistyskalastusta eri muodoissaan. Keski-Suomen maakuntakalan järvitaimenen vaellusreitti Päijänteeltä Viitasaa-reen (Äänekosken tehtaan kalatie) ja Saarijärven reitille (Hietamaan voimalaitospatoon saakka) kulkee Kuhnamojärven kautta. Tämän reitin

merkitys kasvanee jatkossa, sillä Saarijärven reitin voimalaitospadoille Hietamaan ja Leuhuun valmiiksi suunniteltujen kalateiden mahdollinen toteutuminen yhdessä taimenen luontaisen elinkierron elpymisen myötä tekee Kuhnasta entistäkin tärkeemmän vaellusreittein osan.

Kohdassa 6.1.3. todetaan, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan erityisesti vaikutusten merkittävyys vesien ekologisen tilan kannalta. Myös tienpidon vaikutukset pintaveden laatuun arvioidaan. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämismahdollisuuksiin (kohta 6.1.4.). Edellä mainittujen selvitysten voidaan katsoa antavan tarpeellista tietoa myös yleisen kalatalousedun kannalta. Kohdassa 6.1.8. elinkeinotoiminnassa tulisi maa- ja metsätalouden lisäksi huomioida myös kalatalous, sillä toiminta-alueella tai sen läheisyydessä voi olla ammattimaista kalastusta.

6.1.4. Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä luonnonvarojen käyttöön

Rakentamisessa varaudutaan kierrätysmateriaalin kuten jätteen ja jäterakennuskiviainesten käyttöön, mikäli niitä on saatavissa. Mahdollinen tunnelin louhiminen on myös merkittävä materiaalin lähde. Näillä materiaalin lähteillä voidaan vähentää kallion louhinnan ja kuljetusten tarvetta.

6.1.5. Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Arviointiohjelman sivulla 20, otsikon 3.2.3: Maisema ja kulttuuriympäristö alla on puutteita käytetyssä lähdeaineistossa. Lähteenä tulisi mainita Keski-Suomen museon vuonna 2006 Äänekosken rakenneyleiskaavaa varten tekemä rakennusperinnön täydennysinventointi, jonka paikallisesti arvokkaita kohteita sijoittuu sekä nykyisen tien että suunnitellun vaihtoehtoisen tielinjauksen välittömään läheisyyteen. Arviointiselostuksessa sivulla 20 on puutteellisesti mainittu pelkästään valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt, vaikka tielinjauksilla on vaikutusta yhtä lailla paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaaseen rakennusperintöön.

Vanhan nelostien maisemakuva tulee tiedostaa uusia tielinjauksia tehtäessä, jotta kaupunkikuvalliset ja kulttuurihistorialliset arvot voidaan turvata. Valtatien vaihtoehtoon 1 lähetyvillä on syytä huomioida Töröläniminen mahdollinen muinaisjäännös (mj.rekisterin tunnus 992010003). Paikalta on löytynyt vuonna 1907 kivikautinen tasatalta ja vuonna 1982 kvartsi-iskos arkeologisessa inventoinnissa. Arviointiohjelman osana tulee selvittää, millainen vaikutus tähän kohteeseen on valtatievaihtoehtolla 1. Muilta osin arviointiohjelman muinaisjäännöksiin liittyvät aineistot ovat ajan tasalla.

6.1.6 Meluvaikutukset

Arviointiohjelma sisältää päätien melun vaikutustarkastelun. Melulaskenta tehdään erikseen päivä- ja yöaikaan. Meluntorjuntaa ohjaavat valtioneuvoston asettamat sallittavan melun ohjearvot (Vnp 993/92).

6.1.7 Päästövaikutukset

Arviointiohjelma sisältää ilmapäästöjen vaikutustarkastelun. Päästöistä mainitaan häkä, typen oksidit ja hiukkaset, jotka lasketaan eri hanke- vaihtoehtoille. Arvioitavien haittaetäisyyksien perusteella arvioidaan lä- hiasutuksen riskiä altistua ilman epäpuhtauksien vaikutuksille. Hanke- vaihtoehtojen ilmastovaikutusten osalta tulisi myös liikenteen hiilidioksi- dipäästöjen olla mukana vaikutustarkastelussa.

6.1.8 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen vaikutukset ihmisten elin- oloihin. Kuva niihin kohdistuvista vaikutuksista muodostuu pitkälle melu- ja maisemavaikutusten selvittämisen kautta. Lisäselvitykset, joita teh- dään haastattelemalla paikallisia asukkaita, tuovat tietoa muista hank- keen vaikutuksista, mm. liikkumiseen ja elinkeinoin. Yksityishenkilöi- den kannanottoja saatiin arviointiohjelmasta kuulemisessa, ja ne on kir- jattu tähän lausuntoon yhteenvetona.

6.1.9 Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Rakentamisen aikaisten vaikutusten joukossa tulisi käsitellä myös vaiku- tukset häiriöherkkiin luontokohteisiin, kuten linnuston pesimäalueisiin. Rakentamisen aikaisten haittojen minimointi myös pintavesien osalta tu- lee ottaa tarkasteluissa huomioon. Jos maata läjitetään kauemmas ra- kentamiskohteesta, myös tämän vaikutukset tulisi arvioida mahdolliset valumat mukaan lukien (samentumat, kiintoainekuormitukset ym.). Pien- vesikohteet tulee huomioida luonnonsuojelullisesti arvokkaissa kohteis- sa. Myös rakentamisen aikainen vesistövaikutusten seuranta on tärkeää.

6.2 -6.3 Liikenteelliset ja yhteiskuntataloudelliset vaikutukset

Äänekosken kaupungin keskustan alue sijoittuu nyt kyseessä olevan suunnittelualueen itäpuolelle. Suunnittelualueen länsipuolelle on osoitet- tu useissa eri voimassa olevissa oikeusvaikutteisissa yleiskaavoissa runsaasti pysyvää asutusta. Valtatien pitkämatkaisesta liikenteestä ero- tettavaksi tulevan paikallisliikenteen tieverkkojärjestelyiden toimivuutta ja kattavuutta tulee arvioida eri vaihtoehtojen osalta paitsi valtatie lopulli- sessa parantamistilanteessa myös mahdollisissa valtatie vaiheittaisissa kehittämistilanteissa.

Arviointiohjelmassa on osoitettu, että kumpikin linjausvaihtoehto kulkee luonto- ja ympäristöselvityksessä todetun eläinten kulkureitin poikki. Ar- viointiselostuksessa tulee esittää arvio tielinjauksien mahdollisesti aihe- uttamasta estevaikutuksesta ja esittää tarvittavat toimenpiteet, joilla mahdollisia estevaikutuksesta aiheutuvia haittoja lievennetään.

7.1 -7.3 Tiehankkeen jatkosuunnittelu aikatauluineen, tarvittavat luvat ja päätökset

Tarvittavia lupia koskevaan luetteloon tulee lisätä laadittavia uusia kaavoja ja voimassa olevien kaavojen muuttamisia koskevat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset hyväksymispäätökset.

Tiehankkeen vaikutukset Äänekosken yhdyskuntarakenteen kannalta ovat keskeiset. Arviointiselostuksen laatimisaikataulu jää vielä avoimeksi. Hankevaihtoehdot ja niiden liittyminen kaupungin maan käytön suunnitteluun tarkentuvat arviointiselostusvaiheessa. Äänekosken kaupungin maan käytön suunnittelu saa käyttöönsä YVA -menettelyn lopputuloksena selvityksen eri hankevaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta ympäristön kannalta.

Arviointiohjelma luo tässä lausunnossa esitetyt tarkennukset huomioon ottaen hyvän lähtökohdan hankkeen ympäristövaikutusten selvittämiseksi. Ohjelman kartat ja kuvat ovat selkeitä. Arviointiohjelma sisältää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) 9 §:n mukaiset selvitykset, mutta tässä lausunnossa esitetyt tarkennukset tulee ottaa huomioon jatkotyössä.

Kari Lehtinen

ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja

Esa Mikkonen

ylitarkastaja

JAKELU

Keski-Suomen ELY-keskus/kalatalousviranomainen

Keski-Suomen liitto

Keski-Suomen museo

Linja-autoliitto

Museovirasto

Äänekosken kaupunki

Suomen Ympäristökeskus, liitteenä 2 kpl arviointiohjelmia

Muut lausunnon antajat

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Suoritemaksu on 4800 €. Hankkeesta vastaavalta perittävä maksu perustuu valtioneuvoston asetukseen 17.12.2009/1097. Hankkeesta vastaava, joka katsoo lausunnosta perittävän maksun virheelliseksi, voi vaatia siihen oikaisua Keski-Suomen ELY -viraston ympäristövastuualueelta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.